بیكتە تۆرپ ایبندی جەر جۆزنە كوز جبەردی

(باسی 2 ـ بەتتە)

سوتسیالیستك وزىق مادەنیەتتىك گۆلدەنپ ـ كور- كەیۆی جاڭا ٴداۆردىك ۆلی امالیاتندا توعسپ ٴبر تۆلعا بولپ، جۆڭحۆانىك بایتاق دالاسنىك جەر ـ جەرىندە مادەنیەتتە جاڭالىق اشۆ جاسامپازدىق ومىر- شەڭدىك كۆشی قاۆلادی.

مادەنیەت ارقىلی رۆح سومدالىپ، مادەنیەت سەنمی بارعان سایىن بەكەمدەلدی ـــ

بەیجیڭ یانشان تاۆی باۆرایىندای جۆڭگو مەم- لەكەتتىك باسلىم سارایىنىك ورتالىق باس سارایی جاسىل تاۆ، نۆ ورمان اراسندا ٴبر ـ بىرىنە كورىك بەرپ تۆر. جۆڭحۆا ورىكەنیەتىنىك سان وزگەرىستی باستان كەشىرپ قازىرگە جەتكەن بایىرعی زامان كە- تاپتاری وسی ارادا "ایگىلی تاۆ قوىناۆندا ساقتالىپ، سوڭعی ۆرپاققا جالعاسۆدا".

باس شۆجي شي جینپیڭنىك تەرەڭ سۆیىسپەنشە- لىككە تولی ٴسوزی قۆلاقتان كەتپەیدی: "ٴبىزدىك مادەنیەتمىز وسىندا! مەرەكشە ورىكەنیەتتی، العا باسقان، وزىق. بولاشاقتا جالعاستىرا تۆسەمىز، تاعی 5000 جىل جالعاستىرامىز، ٴتىپتی، 5000 جىلمەن عانا شەكتەلىپ قالمایمىز".

جۆڭحۆا ورىكەنیەتی جونىندە 5 كورنەكتی مەرەكشەلىكتی "دالمە ـ ٴدال بەینەلەۆ" نەگىزىندە، باس شۆجي شي جینپیڭ جۆڭگو كومۆنیستىك پارتیا- سی مەن جۆڭگو حالقىنىك مادەنیەت سانالىلعىنىك جانە مادەنیەت سەنىمىنىك "بشكی گەنىن" بشكەرد- لەي اشپ كورسەتپ، بىلاي دەپ باسا دارىپتەدی: "جۆڭحۆا ورىكەنیەتی نەشە مىڭ جىلدی وتكەرىپ، ۆزىلمەي جالعاسپ، سان تاۆقىمەتتی باستان كەششە دە السرەمەي كەلەدی، بۆل ـــ ادامزات ورىكەنیەتىندەگی كەرەمەت ٴاری ٴبىزدىك سەنىمىزدىك تیاناعی".

ەگەر جۆڭحۆانىك 5000 جىلدىق ورىكەنیەتی بول- ماسا، جۆڭگوشا مەرەكشەلىك قایدان بولسىن؟ ەگەر جۆڭگوشا مەرەكشەلىك بولماسا، ٴبىزدىك بۆگىنگی وسىنشاما تابىستی جۆڭگوشا سوتسیالیزم جولىمىز قایدان بولسىن؟ مادەنیەت سەنىمىن بەكەمدەۆ دەگە- نىمىز ـــ تاباندىلىقپەن ٴوز جولىمەن ٴجۆرۆ.

باس شۆجي شي جینپیڭ قۆلاشىن كەڭ جایعان جۆڭحۆانىك 5000 جىلدان استام ۆاقىتتىق ورىكەنیەت تاریحىن تیاناق ەتپ، جاسامپازدىقپەن "ەكىنشی ۆش- تاسترۆدی" ورتاعا قویپ، جۆڭگوشا سوتسیالیزم جولىنىك اناعۆرلىم كەڭ دە كەلەلی تاریحي تەرەڭدىك- كە یە بولۆنا مۆمكىندىك جاساپ، جۆڭحۆانىك تاڭ- داۆلی ٴداستۆرلی مادەنیەتىنىك باعالی بایلىعىنان تولىق پایدالانپ، بولاشاقتی بەتكە العان نازاریادا جانە تۆزىمدە جاڭالىق اشۆ جونىندە كەڭ ٴورىس اشتی.

مادەنیەت ارقىلی قۆات ۆستەلپ، داۆ بەتالسی اناعۆرلىم ایقىندالا ٴتۆستی ـــ

7 ـ ایدىك 6 ـ كۆنی تۆستەن بۆرىن جیاڭسۆدا قزمەت تەكسەرپ جۆرگەن باس شۆجي شي جینپیڭ سۆجوۆ بایىرعی قالاسنىك شعىس سولتۆستىك مۆیە- سىندەگی پیڭجیاڭ تاریحي مادەنیەت كوشە اۆماعنا كەلدی.

كورمە تاقتاسىندای وڭتۆستىك سۆڭ پاتشالىعی داۆرىندە ناقشتالعان «پیڭجیاڭ چەرتوجىندا» بایىر- عی سۆجوۆدىك جازىقتىق نوبایی مەن كوشە ورنالاسە- مى ایقىن كورسەتىلگەن. بۆگىنگی تاڭداعی گۆسۆ با- یىرعی قالاسنىك سۆلباسی «پیڭجیاڭ چەرتوجی» بىشندەگی جالپی تۆلعالىق ورنالاسىممەن ٴالی دە نە- گىزىندە بىردەي، بایىرعی مەن وسی زامانعی وسی ارادا توعسپ، قاتار ٴومىر ٴسۆرىپ، وزگەشە جیاڭنان سۆلی مەكەنىنىك اسىم كارتیناسىن كەسكىندەدی.

"سۆجوۆ ٴداستۆر مەن وسی زامانىدی وتە جاقسی ۆشتاسترعان ەكەن، بۆل ارا تاریحي مادەنیەتی- تی جالعاستىرپ قانا قویماي، جوعاری عىلىم ـ تەحنیكادا جاڭالىق اشپ جانە جوعاری ساپالی دامپ، بولاشاقتاعی داۆ بەتالسىنا ۆاكىلدىك ەتپتی". باس شۆجي شي جینپیڭ وسلاي دەپ اتاپ كورسەتتی.

گۆمانیتارلىق جاقتان كوز جبەرۆ ارقىلی دۆنیە- گە نەپال جاساۆعا بولادی. 2023 ـ جىلعی مەملەكەتـ- تىك ەكی ٴماجلىس كەزىندە باس شۆجي شي جینپیڭ جیاڭسۆ ۆاكىلدەر ۆیرمەسىنىك بایاندامانی قاراۆنا قا- تىناسقاندا، ارناۆلی مىناداي ٴبر تاقىرىپتی ورتاعا قویدی: "مادەنیەت وتە دامعان جەرلەردە ەكونومیكا دا الدا جۆرەدی. مۆنىك شىندەگی گۆمانیتارلىق ەكو- نومیانی زەرتتەۆگە بولادی".

مادەنیەت ەكونومیكانی اناعۆرلىم تەرەڭ مایەك- كە یە ەتەدی، ەكونومیكا مادەنیەت جاسامپازدىعنا اناعۆرلىم كوپ نەگىزدی قۆن جاراتادی. شي جینپیڭ مادەنیەت یدەیاسىنىك جەتەكشىلگىندە، جەر ـ جەر جۆڭحۆانىك تاڭداۆلی ٴداستۆرلی مادەنیەتىن جاسام- پازدىقپەن كادەگە جاراتپ، جاڭالىق اشا دامىتۆدی ۆزدىكسز ىلگەرىلەتپ، وسزامانداندىرۆ جولىندا گۆ- مانیتارلىق نەگىزدی بەكەمدەپ، گۆمانیتارلىق دستەر مەن ەكونومیكانىك ۆتمەدی نەپالداستعی بارىسندا ۆزدىكسز جوعاری ساپالی داۆعا قادام تاستادی.

مادەنیەت ارقىلی ادام باۆلىنپ، رۆحاني ۆلی كۆش اناعۆرلىم تاسقىندادی ـــ

قىستىگۆنی، كۆن نۆری جیاڭسۆدىك یانچىڭ قا- لاسنىك جیانجۆن شعىس جولىنداعی جاڭا 4 ـ ارمیا ەسكەرتكىش سارایىنا شۆلەن شۆعىلاسن توگىپ تۆر، نەگىزگی كورمە سارایىنىك الدىڭعی قاقپاسىنىك ۆستىڭ- گی جاعىنداعی "N4A" جەڭ بەلگی ورنەگی ایرىقشا كوزگە تۆسەدی.

وق تەسپ ساۆ تامتعی قالماعان تۆ، جارقراپ تۆرعان اسكەري سىرناي، جاماۆ ـ جاماۆ اسكەري كیىم... جاڭا 4 ـ ارمیانىك تاریحىن جان ـ جاقتی بەدە- نەلەگەن وسی جالپىلىق سیپاتتی ەسكەرتكىش سارایىنـ- داعی رەتتی تىزىلگەن ٴاربىر مادەني مۆرانىك بارلىعی شۆعىلالی تاریحتىك كۆاسی.

12 ـ ایدىك 3 ـ كۆنی تۆستەن بۆرىن باس شۆجي شي جینپیڭ شاڭجایداعی قىزمەت تەكسەرۆىن ایاقتاتپ بەیجیڭگە قایتار جولىندا ارناۆلی وسی ارا- عا كەلپ ەكسكۆرسیالادی.

"جاڭا 4 ـ ارمیانىك تاریحی حالقتىك قۆپتاۆ ـ قۆپتاماۆنىك تاریحتىك تالعامىن بەلگىلەیتىندىگىن، بىلىك دەگەنمىز حالىق، حالىق دەگەنمىز بىلىك ەكەندىگىن تولىق تۆسىندىرەدی". باس شۆجي شي جینپیڭ بىلاي دەدی: "بۆل توڭكەرىستىك ٴداس- تۆر تاریبەسىن، وتانشىلدىق تاربیەنی ورىستەتۆدىك جاندی وقۆلعی، وسی وقۆلقتان ویداعداي پایدالا- نپ، پارتیا مۆشەلەرىن، كادرلاردی قیىنشىلقتان قو- رىقپاۆ، جاپا ـ ماشاقاتتان، حاۆپ ـ قاتەردەن تایسال- ماۆ، كۆرەس جۆرگىزۆگە باتىل بولۆ، جەڭىسكە جەتۆگە باتىل بولۆ رۆحىن جالعاستىرۆعا، ساۆلەلەن- دىرۆگە، حالقتا تىعىز سۆیەنپ، مەملەكەتتی قۆدىرەتـ- تەندىرۆ قۆرىلىسی، ۆلتتی گۆلدەندىرۆ ۆلی ٴىسىن ۆزدىكسز العا باستىرۆعا تاربیەلەۆ جانە جەتەكتەۆ كەرەك".

العاباسار مادەنیەتتىك بەلسەندی جەتەكشىلگی بولماسا، حالقتىك رۆحاني دۆنیەسىنىك بارىنشا بایۆی بولماسا، ۆلتتىك رۆحاني كۆشىنىك ۆزدىكسز كۆشەیۆی بولماسا، ٴبر مەملەكەتتىك، ٴبر ۆلتتىك دۆنیە ٴجۆ- زی ۆلتتاری قاتارىندا قاسقایپ تۆرا الۆی مۆمكىن ەمەس.

باس شۆجي شي جینپیڭنىك جەتەكشىلگىندە، ىلـ- گەرىلەتۆىندە، جۆڭحۆانىك تاڭداۆلی ٴداستۆرلی ما- دەنیەتىمەن، توڭكەرىستىك مادەنیەتپەن، سوتسیالیسـ- تىك وزىق مادەنیەتپەن نەگىز قالانپ، رۆح سومدا- لپ، اقىل ـ پاراسات تاسقىندىتىلپ، جۆرەكتەر نارلەن- دىرىلپ، جۆڭحۆا ۆلتىنىك ۆلی گۆلدەنۆىنە وزىنە سەنۆدىك، ٴوزىن الۆەتتەندىرۆدىك، ەرلىكپەن العا باسۆدىك تەلەگەي كۆشی ۆیسترىلدی.

حالقتی بارىنەن جوعاری قویۆعا تاباندی بولۆ ـــ

"وسزامانداندىرۆ قۆرىلىسی جەتىستىكتەرىنەن جالپی حالقتی اناعۆرلىم كوپ، اناعۆرلىم ٴادىل یگىلىكتەندىرۆ كەرەك"

شعىس سولتۆستىك جازىعی كۆمىس كورپە جا- ملدی.

حیلۆڭجیاڭ شاڭجی قالاسی لاۆجیەجي اۆلی- لۆڭۆاڭمیاۆ قىستاعىندا قالىك قار تىرشىلىككە ٴار بەرپ تۆر. قىستاق تۆرعىنی یاڭ چۆنگۆیدىك جاڭا جوندەلگەن تاس كەرپىشتی ۆینىندە پەشتە وت لاۆلاي جانادی، ٴۆیدىك ٴىشی جپ ـ جىلی.

2023 ـ جىلی 7 ـ ایدىك سوڭی مەن 8 ـ ایدىك باسىندا حۆابەي، دۆڭبەي، حۆاڭحی ـ حۆایحی قاتارلی جەرلەردە قاتتی جاڭبىر جاۆپ، تاسقىن اپاتی مەن گەولوگیالىق اپات تۆلدی. باس شۆجي شي جینپیڭ اپات جاعدایىنا قاداعالاي نازار اۆدارپ، اپاتتان قۆتقارۆ قىزمەتىنە ۆزدىكسز جەتەكشىلىك ەتتی.

9 ـ ایدىك باسىندا باس شۆجي لۆڭۆاڭمیاۆ قىس- تاعىنا ارنایی كەلپ، اپاتتان كەینگی قالپىنا كەلتىرۆ، قایتا قۆرۆ جانە بۆقارانىك تۆرمىسىن قاماتاماسىز ەتۆ جاعدایىن تەكسەردی. اۆىز ۆیدەن تۆكپىر ۆیدەگی سۆیعا دەیىن، باس شۆجي یاڭ چۆنگۆیدىك بۆلىنـ- گەن ٴۆینىڭ ٴىشی ـ سىرتىن تاپتەشتەي كورپ، ونە- مەن بقلاستی اڭگىمەلەسپ، حال سۆرادی.

ٴۆي جىلپ، كوڭىل جاي تاپتی.

وسی قىستاعی تومەن تەمپەراتۆرا، جاڭبىر، قار، مۆز، ۆسىك اپاتىنان گانسۆدىك جیىشىنىندداعی 6.2 بال جەر سىلكىنسىنە دەیىن، باس شۆجي شي جینپیڭ حالىق بۆقاراسىنىك مۆڭ ـ مۆقتاجىن قاي ـ قاشان دا ەستەن شعارماي، دەرەۆ ماڭىزدی نۆسقاۆ بەرپ، شۆعىل جاعدایعا توتەپ بەرۆ، قۆتقارۆ جانە اپاتتان كەینگی قایتا قۆرۆ قىزمەتىن جاپىاي ورنالاستردی.

"مەن وزىممەن ساناسپاي، حالقتىك ٴۆمىتىن اق- تایمىن". جۆڭگو ۆلگىسىندەگی وسزامانداندىرۆ قۆ- رىلىسىن ىلگەرىلەتۆ ساپارىندا جۆڭگو كوممۆنیستەرى اۆەلگی ماقساتتان اینمایدی.

"وسزامانداندىرۆدا قاعاز بەتىندەگی كورسەتـ- كىش ساندی مالىمەتكە قاراۆمەن بىرگە، ونان دا ما- ڭىزدىسی، حالقتىك باقتی مەن امان ـ ەسەندىگىنە قاراۆ كەرەك" ـــ

11 ـ ایدىك 29 ـ كۆنی، شاڭحاي قالاسی مینحاڭ رایونی جاڭا داۆىردەگی قالا قۆرۆشىلارىنىك، باس- قارۆشىلارىنىك ٴۆیی. جاڭا شاڭحایلىق جىك لانیۆي شەشەسىمەن بىرگە جالعا العان 2 بولمەلی، ٴبر زالدی ۆیدە باس شۆجي شي جینپیڭدی قارسی الدی.

"ماياقسی قىمبات پا"؟ "قىمبات ەمەس، بۆل ارا جانعا جایلی". باس شۆجیدىك سۆراۆىنا جاۆاپ بەرگەندە، جىك لانیۆي جادىراي كۆلپ: "شاڭحاي- دان جانۆیا سیلاعاندىعی ٴۆشىن پارتیا مەن ۆكىمەتكە العىسىم شەكسىز"، ـ دەدی.

باس شۆجي تاعی دا جاتاق ۆلگىسىندەگی جالعا بەرىلەتىن ەكی ۆیگە بىركەس ـ تىركەس كىرپ، كۆتۆشىلەر، امانداندىق قورعاۆشىلار سیاقتی نەگىزگی ساتىنىك ٴبىرىنشی شەبىندەگی ەڭبەكشىلەردىك تاماشا تۆرمىسقا تالپىنعان اڭگىمەلەرىن تىڭدادی.

"قالادا بیىكتىك قانا ەمەس، جىلۆلىق تىپتەن بولۆی كەرەك". باس شۆجي شي جینپیڭ تەرەڭ سۆ- یسپەنشىلىكپەن بىلاي دەدی: حالقتىك قالاسی ۆستا- نىمىن امالیاتتا ایگىلەپ، حالىق بۆقاراسىنىك تۆرعىن ٴۆي جوندەندەگی الۆان ٴتۆرلی، كوپ نەگىزدی قاجە- تىن ۆزدىكسز قاناعاتتاندىرىپ، سىرتتان كەلگەن حا- لقتىك كىرە الۆنا، تۆراقتاپ قالۆنا، الاڭسز تۆرۆنا، كاسىپپەن شۆعىلدانۆنا شىنایی كەپىلدىك ەتۆ كەرەك.

جۆڭگو ۆلگىسىندەگی وسزامانداندىرۆ ـــ حا- لقتی وزەك ەتكەن وسزامانداندىرۆ.

ورتالىق قازىنا ـ ەكونومیكا كومیتەتىنىك 1 ـ ٴما- جىلىسی حالقتىك جوعاری ساپالی داۆۆی ارقىلی جۆڭگو ۆلگىسىندەگی وسزامانداندىرۆعا تىرەك بولۆ ماسەلەسىن اقىلداستی، ورتالىق كومیتەت ساياسي بیۆ- روسىنىك 5 ـ رەتكی توپتىق ۆیرەنۆی وقۆ ـ اعارتۆدا قۆاتتی ەل قۆرىلىسىن جەدەلدەتۆگە نازار اۆدارىدی، ورتالىق كومیتەت ساياسي بیۆروسىنىك ٴماجلىسی جۆ- مىسقا ورنالاستىرۆدی ورىنقتىرۆدی ستراتەگیالىق تۆر- عىدان جان ـ جاقتی ویلاستىرۆدی باسا دارىپتەدی...

ٴبىر جىلدان بەری بۆقارانىك ماڭاینداعی دستەر، بۆقارانىك كوڭىلىنەن شعاتىن دستەر، ناقتی دستەر پارتیا مەن مەملەكەتتىك داۆىندىداعی جوعاری دەڭگەیلی جوبامەن ۆزدىكسز توعسپ، وسزامانداندىرۆ قۆرىلىسی حالىق بۆقاراسىنىك ٴار جاقتاعی تالاپ ـ تىلەگی مەن كوپ ساتلی قاجەتىنە اناعۆرلىم ویداعـ- داي جاۆاپ قایتاردی.

"جۆڭگو ۆلگىسىندەگی وسزامانداندىرۆدا ٴاری قالانىك وسزامانداندىرۆی، ٴاری اۆىل شارۆاشىلىعىنىك، اۆىل ـ قىستاقتىك وسزامانداندىرۆی بولۆی كەرەك" ـــ

گۆاڭشىدىك لایبین قالاسی مەملەكەتتىك وسی زامانعی اۆىل شارۆاشىلىق كاسپ سالاسی باقشاسىندا 10 مىڭ مۆلىق قانت قامىسی بازاسىنىك شەتىنە كوز جەتپەیدی.

جارتی ایدان استام ۆاقىتتىك الدىندا، قانت قامـ- سىن تارتاتىن مەزگىل بولاتىن، باس شۆجي شي جینپیڭ قىزمەت تەكسەرگەن كەزدە قانت قامىستـ- عىنا كردی. قانت قامىسىن ٴوسرۆشی حو جیالي باس شۆجیگە 2023 ـ جىلی 10 مۆ جەرگە قانت قامىسىن ەكـ- كەندىگىن، مۆ باسىندىق ٴتۆوسمىنىك 7 تونناداى اس- قاندىعىن، مەجەمەن 40 مىڭ یۆانعا جۆىق كىرىس كىر- گىزەتىندىگىن قۆانا مالىمدەدی.

"قانت قامىسىن ەگۆدەن تىس، ادەتتە باسقا دا كىرىستەرىڭىز بار ما"؟

"ایەلىم ەكەۆىمىز ەگىس جۆمىسىنىك سایابىر كە- زىندە ٴۆیدىك جانىندداعی تاقتاي زاۆودىندا جۆمىس ىستەیمىز، ٴبىر جىلدا 10 اي ىستەپ، ایىنا 7000 یۆاننان استام كىرىس كىرگىزەمىز".

"بىلاي ەسەپتەسەك، ٴبىر جىلدا 100 مىڭ یۆاننان استام كىرىس كىرگىزەدی ەكەنسىزدەر"، ـ دەدی باس شۆجي سۆیىنە، ـ اۆىلداستاردىك تۆرمىسـ- نىڭ قانت قامىسىنداي ٴتاتتی بولۆىن تىلەیمىن!

ٴبىر تال قانت قامىسىنىك ەكی باسی دا ٴتاتتی بولادی. باس شۆجي شي جینپیڭ تاعی قانت جاسایتىن كاسپورىنعا كەلپ، قانت قامىسىن جىنتىكتەي وڭدەۆ جاعدایىن ۆعىسپ، كوپشىلىككە مىنانی تاپسىردی: "اۆىل شارۆاشىلىعی ٴوندىرىسىنىك ورنالاستىرىلۆی دامۆ مەن حاۆپسىزدىككە سایادی. ەگمىشىلىك كولە- مىن ورنقتىرپ، سورتتی، تەحنیكانی دا جوعارىلاتپ، ەرەكشە باسىمدىققا یە وسی كاسپ سالاسىن كۆشەیتۆ، زورایتۆ كەرەك".

اۆىل ـ قىستاقتی گۆلدەندىرۆ باس شۆجي شي جینپیڭ باستان ـ ایاق كوڭىل ٴبولپ كەلە جاتقان ٴتۆیىندی سالا.

اۆىل شارۆاشىلىعىندا قۆاتتی ەل قۆرۆ نسانىاسىن قاداعالاي كوزدەپ، استىق حاۆپسىزدىگىنە پارتیا مەن ۆكىمەت بىردەي جاۆاپتی بولۆدی جاپىاي تیاناقتاندىـ- رپ، ٴری اۆىل شارۆاشىلىعی كوزقاراسىن، ٴری ازىق ـ تۆلىك كوزقاراسىن ورناتپ، ەگىستىك جەر سندی وسی جان تامىردی ساقتاپ، عىلىم ـ تەحنیكا مەن رەفورمانىك قوس قوزعاۆشی كۆشىن كۆشەیتپ، كولەمدی قایتا كەدەیلەسۆدىك تۆىلماۆىنا شنایی كەپىلـ- دىك ەتپ، اۆىل ـ قىستاق كاسپ سالاسىنىك دامۆ دەڭـ- گەین، اۆىل ـ قىستاق قۆرىلىسىنىك دەڭگەین، اۆىل ـ قىستاقتی باسقارۆ دەڭگەین جوعارىلاتۆ كەرەك...

اۆىل ـ قىستاقتی گۆلدەندىرۆ جۆڭگو ۆلگىسىنـ- دەگی وسزامانداندىرۆ قۆرىلىسىنىك جالپی جاعدایىنا سایادی، باس شۆجي شي جینپیڭ ستراتەگیالىق تۆرعـ- دان ٴبىر تۆتاس جوسپارلاپ، عىلمي ىلگەرىلەتتی.

2023 ـ جىلی ەلمىزدىك استىق ٴونىمی مولشە- ری تاعی دا تاریحتاعی ەڭ جوعاری ورەنی جاراتپ، ٴۆرتىس 9 جىل ٴبىر تریلیون 300 میلیارد جىڭنان استام دەڭگەیدە تۆراقتاپ، شارۆالاردىك كىرىسی ٴبىرشاما تەز ارتپ، اۆىل ـ قىستاق قوعامی جاراسىمـ- دی، ورنىقتی بولپ، قالىك اۆىل ـ قىستاقتا جاڭا كو- رىنىستەر جارىققا شقتی.

"ٴار ۆلت حالقىنا بىرگە بایۆدی ىلگەرىلەتۆدىك ارەكەتتە، ٴوز ماڭىندا ەكەنىن شىنایی سەزىندىرۆ كەرەك" ـــ

جىجیاڭ جوعاری ساپالی داۆۆ ارقىلی بىرگە بایۆدان ۆلگی كورسەتۆ رایونىن قۆردی. 9 ـ ایدىك 20 ـ كۆنی باس شۆجي شي جینپیڭ جىجیاڭدا قىزمەت تەكسەرگەندە الدىمەن ات باسىن بۆرعان ي ـ ۆ قالاسی حوۆجاي ٴمالىسىنىك لیزۆ قىستاعی ـــ بىرگە بایۆدان ۆلگی كورسەتەتىن قىستاق.

قىستاق الاڭىندای "بىرگە بایۆ بازارىندا" اۆىلعا قایتقان "90 ـ جىلدارداىك تۆلەگی" جوعاری مەكتەپـ- تەن وقۆ تاۆىسقان فاڭ تیانىنىك باس شۆجیگە ٴوزد- نىڭ 30 نەشە قىستاق تۆرعىنىن بامبۆك شارباق توقۆعا اتتانىسقا كەلتىرگەندىگىن، مۆنىك ولاردىك ٴاربىرىنىڭ ٴار ایداعی كىرىسىن 2000 یۆان مولشەرىندە ارتتىرا الاتىندىعىن ایتتی.

باس شۆجي شي جینپیڭ قۆانىشپەن بىلاي دەدی: اۆىلداستار قۆلشىنا كۆرەس جاساپ، بىرگە بایۆدىك كوركەم بولاشاعىنا بىرگە ۆمتىلۆی كەرەك.

بىرگە بایۆعا بەت الىپ، سایكەستی داۆۆدی ىلـ- گەرىلەتپ، وڭىرلىك داۆۆدىك بىركەلكسىزدىگی ما- سەلەسىن شەشۆدەن قالا مەن اۆىلدىك توعسپالی داۆۆ ٴتۆزىلىس ـ مەحانیزمىن ونان ارى كەمەلدەنـ- دىرۆگە دەیىن، باس شۆجي ایقىن باعدار كورسەتتی.

جۆڭگو ۆلگىسىندەگی وسزامانداندىرۆ ـــ جالپی حالىق بىرگە بایىتىن وسزامانداندىرۆ.

"بۆكىل ەل جونىنەن العاندا، جالپی حالقتىك بىرگە بایۆىن ىلگەرىلەتۆدىك ەڭ جاپالی مىندەتی شە- كارادای ٴىشنارا ۆلتتار وڭىرلەرىندە. بىرگە بایۆعا بەت الۆ جولىندا شەكارادای وسی ۆلتتار وڭىرلەرىنىڭ قاتاردان قالۆنا بولمایدی".

"بایىرعی رایوندای حالقتىك رەفورمانىك، داۆۆدىك جەتىستىكتەرىنەن بىرگە یگىلىكتەنۆىنە، باقىت- تی تۆرمىس كەشىرۆىنە شىنایی كەپىلدىك ەتۆ ـــ جالپی حالقتىك بىرگە بایۆىن ىلگەرىلەتۆدەگی تومەن- گی شەكتەگی مىندەت".

ایبندی ۆادە بەردی، العان بەتىنەن قایتپادی.

"جۆڭگو كومۆنیستىك پارتیاسىنىك جەكە مۆد- دەسی بولمایدی، بىلىك جۆرگىزۆ دەگەنمىز حالىق ٴۆشىن قىزمەت وتەۆ، حالىق بۆقاراسىن باقىتقا كەنەلتۆ بولپ تابىلادی". باس شۆجي شي جینپیڭ حالقتی با- رىنەن جوعاری قویۆدىك شىن ٴمانىن اتاپ كورسەتتی.

قول ۆستاسپ بولاشاققا جول اشتی ـــ

"جۆڭگو ۆلگىسىندەگی وسزامانداندىرۆدىك تىك تابىسی ارقىلی دۆنیە ٴجۆزىنىك داۆۆىنا جاڭا وراي ازىر- لەۆگە قۆلشىنۆ كەرەك"

كۆللی الەمگە كوز سالساق، دۆنیە ٴجۆزی وز- گەرىسی، ٴداۆىر وزگەرىسی، تاریحي وزگەرىس بۆرىن بولماعان تاسىلمەن جۆرىلۆدە، دۆنیە ٴجۆزی جاڭا اۆمالی ـ توكپەلی وزگەرىس كەزەڭىنە ٴوتتی. جاڭا جورىق، جاڭا بورىش، جۆڭگوشا ٴری ەلدىك دیپلوماتیا اناعۆرلىم بەلسەندی، ىرىقتی تاریحي جاۆاپـ- كەرشىلىك ارقالاپ وتىر.

ٴبىر جىلدان بەری، باس شۆجي شي جینپیڭ 4 رەت ساپارعا شعىپ، ەل شىنىندە نەشە ون رەت سا- پارلاي كەلگەن ٴار ەل، ٴار سالا قایراتكەرلەرىمەن دیدارلاسپ، جۆڭگو ـ ورتا ازیا باسشىلار ٴماجلىسی، 3 ـ كەزەكتی "ٴبىر بەلدەۆ، ٴبىر جول" حالقارالىق سەلبەستىك جوعاری دارەجەلىلەر تالقی مىنبەرى سیاقتی نەگىزگی الاڭ دیپلوماتیالىق قیىمىلدارىن باسـ- قاردی نەمەسە وعان قاتىناستی، سوندای ـ اق جىل سوڭىندا وتكىزىلگەن ورتالقتىك سىرتقی دستەر قىزمەـ- تی ماجلىسىندە كەزەكتەگی جانە بۆدان بىلایعی ٴبىر مەزگىلدەگی سىرتقی دستەر قىزمەتی جونىندە جان ـ جاقتی ورنالاستىرۆ جاسادی.

ۆلكەن اۆقىمدی یگەرىپ، شىت جاڭا جاعداي اشتی ـــ

"ٴسىزدىك ساپارىڭىز جۆڭگو ـ گوندۆراس قارىم ـ قاتىناسىنىك جاڭا تاریحي تاراۆىن اشتی". 2023 ـ جىلی 6 ـ ایدىك 12 ـ كۆنی باس شۆجي شي جینپیڭ جۆڭگوعا تۆڭعەش رەت ساپارلاي كەلگەن گوندۆراستىك زۆڭتۆڭی كاسترونی دستىق بقلاسپەن قارسی الدی.

3 ـ ایدا باس شۆجي شي جینپیڭنىك تىكەلەي كوڭىل بولۆىندە، جۆڭگو گوندۆراسپەن جۆڭگو ـ گوندۆراس دیپلوماتیالىق قارىم ـ قاتىناس ورناتۆ ماز- مۆنداماسىنا قول قویدی. سونمەن جۆڭگو 182 مەملە- كەتپەن دیپلوماتیالىق قارىم ـ قاتىناس ورناتپ، دوستار شەڭبەرى تاعی دا كەڭەیدی.

جۆرت نازارىن اۆدارعان "بارىس ـ كەلىس" داۆىلدی تولقىندارداىك سىننان وتكەن جۆڭگو ـ رەسەي قارىم ـ قاتىناسىن ایگىلەدی:

3 ـ ایدا تاعی دا مەملەكەت ٴتوراعاسی بولپ سایلانعاننان كەینگی تۆڭعەش رەتكی ساپارىندا باس شۆجي شي جینپیڭ رەسەیگە بارپ، 2023 ـ جىلعی مەملەكەت باسشىلارى دیپلوماتیاسىنىك جاڭا شمىلدىـ- عىن اشتی. 10 ـ ایدا رەسەیدىك زۆڭتۆڭی پۆتین جۆڭـ- گوعا كەلپ، 3 ـ كەزەكتی "ٴبىر بەلدەۆ، ٴبىر جول" حالقارالىق سەلبەستىك جوعاری دارەجەلىلەر تالقی مىنبەرىنە قاتىناستی. باس شۆجي شي جینپیڭ بىلاي دەدی: "2013 ـ جىلدان قازىرگە دەیىنگی 10 جىلدا ٴبىز ىلگەرىندی ـ كەیىندی 42 رەت دیدارلاسپ، تا- ماشا قىزمەتتىك قاتىناس جانە تەرەڭ دوستىق ورناتـ- تىق".

"ەكی جاق وداق جاساسپاۆ، قارسىلاسپاۆ، ٴۆشىنشی جاققا باعىنتاماۆ پرینسیبىنە تابانداى بولۆ نە- گىزىندە ەكی جاقتی قارىم ـ قاتىناستی بەكەمدەپ جانە دامىتپ، جاڭاشا ٴری ەل قارىم ـ قاتىناسىنىك ۆلگىسىن ورناتتی". قاس قاعىمدا سان قۆبىلعان حا- لقارالىق جاعداي الدىندا، جۆڭگو ـ رەسەي ەكی ەلدىك ماڭگی جاقسی كورشی، جاقسی دوس، جاقسی سەرىك بولۆ تىلەگی مىزعمایدی.

كۆللی دۆنیە ٴجۆزی كوز تىككەن مەملەكەت باسشىلارىنىك دیدارلاسۆی "ەڭ ٴری ورىكەندەپ كەلە جاتقان ەل مەن ەڭ ٴری دامىعان ەلدىك قالاي دۆرىس قارىم ـ قاتىناس جاساۆىندا"، ٴسوز جوق، ویداعداي جاۆاپ قایتارۆعا ٴتیىستی جاۆاپـ- كەرشىلىك ارقالاۆدی كورىنەكتىلەندىردی:

ٴبىر مەزگىلدەن بەری، امەریكا جاقتىك بالي ارالی ورتاق تانىمىن تیاناقتاندىرۆىندا اۆىر "ارە- كەت قىزىل سیفری" پایدا بولپ، جۆڭگو ـ امەریكا قارىم ـ قاتىناسىندا جاڭا قیىنشىلقتىك جارىققا شىعـ- ۆىنا مۆرىندىق بولدی. جاڭا تاریحي كەزەڭدە جۆڭگو ـ امەریكا قارىم ـ قاتىناسىنىك بەتالسی قالاي بولماق؟

11 ـ ایدىك 15 ـ كۆنی سان ـ فرانسیسكو فیلولي شارۆا قوجالعىندا جۆڭگو مەن امەریكا مەم- لەكەت باسشىلارىنىك دیدارلاسۆی وتكىزىلدی. كە- ڭەسۆدىك، تۆسكی قوناعاسىنىك، سەیىلدەۆدىك تۆتاس بارىسندا ىلەسە اۆدارۆ قولدانىلدی، ەكی ەلدىك مەملەكەت باسشىلارى 4 ساعات مۆقیات اڭـ- گىمەلەستی. تۆسكی قوناعاسدان بۆرىن، امەریكا زۆڭتۆڭی بایدەن باس شۆجي شي جینپیڭگە قول تەلەفوندای ٴبىر سۆرەتتی ارنایی كورسەتتی. بۆل شي جینپیڭ جولداستىك 1985 ـ جىلی جىڭدیڭ اۆـ- داندىق پارتكومىنىك شۆجیی مىندەتىن وتەپ تۆرعان كەزىندە سان ـ فرانسیسكوعا ساپارلاي كەلپ، التىن قاقپا كوپىرى الدىندا تۆسكەن ەستە- لىك سۆرەتی ەدی. "ٴسز تیتتەي دە وزگەرمەپسىز"! ـ دەدی بایدەن زۆڭتۆڭ. سول ورىندا لەزدە شاتتىق ٴۆنی كوتەرىلدی.

"مەن جانە زۆڭتۆڭ مىرزا جۆڭگو ـ امەریكا قارىم ـ قاتىناسىندای رول ۆستاۆشىمىز، حالىق جو- نىنەن، دۆنیە ٴجۆزی جونىنەن، تاریح جونىنەن تۆـ- گەلدەي اۆىر جاۆاپكەرشىلىك ارقالاپ وتىرمىز". باس شۆجي شي جینپیڭ جۆڭگو مەن امەریكا ەكی ەل سەلبەسسە، ەكی جاققا دا پایدالی، مۆیىزدەسـ- سە، ەكی جاققا دا زیاندی بولاتىن تاریحي جانە رەال لوگیكانی ایتتی.

"دۆرىس تانىمدی بىرگە ورناتۆ"، "الاۆىزـ- دىقتاردی بىرگە ٴونىمدی مەڭگەرۆ"، "ٴوزارا پایدا جەتكىزۆ سەلبەستىگىن بىرگە ىلگەرىلەتۆ"... تاریحي كەزەڭدە باس شۆجي شي جینپیڭ جۆڭگو ـ امەریكا قارىم ـ قاتىناسىنىك ورنعۆىن، جاقسارۆىن ىلگەرىلەتتی.

تەرەڭ ماعنالی مەرەكشە ورنالاستىرۆ تۆرلىشە ورىكەنیەتتەردىك اۆىس ـ كۆیىسىن، ٴوزارا ۆلگی الۆىن ىلگەرىلەتەتىن جۆڭگو اقىل ـ پاراساتىن ایگەـ- لەدی:

4 ـ ایدىك 7 ـ كۆنی باس شۆجي شي جینپیڭ فرانسیا زۆڭتۆڭی ماكرونمەن گۆاڭجۆدا بەیرەسمي دیدارلاسۆ وتكىزدی. گۆچیندا ورىنـ- دالعان «اعىندی سۆ» مۆزىكاسىنىك مرعاعی ۆزاققا سوزىلپ، ماكروندی قاتتی اسەرلەندىردی. ماكرون سول ورىندا مۆزىكانىك اتىن سۆرادی ٴاری قىزمەتـ- كەرلەرگە ەستەلىككە العزدی. (جالعاسی 4 ـ